

Modül (öneri) No	242
Öğrenme Alanı (Temel konu)	Marifetullah
Modül (Alt konu)	Vicdan Delili
Amaçlar	İnsan vicdanını dinlerse aciz ve fakir olduğunu kavrar. Allah'ın varlığına kendi vicdanıyla deliller bulabileceğini idrak eder.
Süre	40 Dk.
Seviye	Seviye-3
Yöntem ve Teknik-Etkinlik	Anı yazma, Slogan yazma, Beyin Fırtınası
Materyal ve Teknoloji	Kağıt kalem tahta tahta kalem
İşleniş/Öğrenme-öğretme süreci	Etkinlik-1 Kavramlar: İrade, zihin, his, latife, nokta istinad ve istimdat, vicdan Örnek: Vicdan sızlaması yaşadığın bir anıyı yazma Öğrencilerin yukarıdaki kavramlardan faydalanarak yazdıkları anılarını uygun yollarla paylaşması sağlanır. Etkinlik-2 3-4 kişilik gruplar oluşturulur. Metin kağıtları gruplara dağıtılır. Gruplardan 15 dakikada yazabildikleri kadar metinden hareketle slogan yazmaları istenir. Sloganlar gruplar halinde okunur. En etkili 3 slogan bulunup ezberlenir.
Ölçme ve Değerlendirme	Öğrencilerden tahtada daire içindeki “vicdan” kelimesi ile ilgili akıllarına gelen kavramları söylemeleri istenir. Öğretmen, öğrencilerin söyledikleri ayırt edilmeden dairenin etrafına yazar. Tüm öğrencilerin katılımı teşvik edilir. Söylenen kavramlar bittikten sonra, ortak noktalarına göre kategoriler altında gruplandırılır. Öğrencilerden tahtaya yazılan kelimelerden yararlanarak bir “vicdan” tanımı yapmaları ve yazmaları istenir. Öğrencilere tanımları okutulur. Hep birlikte ortak “vicdan” tanımı oluşturulur ve kaydedilir/yazılır.

İlişkili metinler

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ¹

DÖRDÜNCÜ BÜRHAN

Vicdan-ı beşer denilen fıtrat-ı zîşuurdur. Şu bürhanda dört nükteyi nazar-ı dikkate al.

Birincisi: Fıtrat yalan söylemez.

Meselâ, bir çekirdekte meylan-ı nümuv der ki: "Sünbülleneceğim, meyve vereceğim." Doğru söyler. Meselâ, yumurtada bir meyelân-ı hayat var, der: "Piliç olacağım." Biiznillâh olur. Doğru söyler. Meselâ bir avuç su, incimad ile meyelân-ı inbisatı der: "Fazla yer tutacağım." Metin demir onu yalan çıkaramaz. Sözünün doğruluğu demiri parçalar. İşte bu meyelânlar, irade-i İlâhiyeden gelen evâmîr-i tekvinîyenin tecellîleridir, cilveler.

...

Dördüncüsü:

Akıl ta'til-i eşgal etse de, nazarını ihmal etse, vicdan Sâni'i unutamaz. Kendi nefsinin inkâr etse de; onu görür, onu düşünür, ona müteveccihdir. Hads-ki, şimşek gibi sür'at-i intikaldır, daima onu tahrik eder. Hadsin muzaafı olan ilham, onu daima tenvir eder. Meyelânın muzaafı olan arzu ve onun muzaafı olan iştîyak ve onun muzaafı olan aşk-ı İlâhî, onu daima marifet-i Zülcelal'e sevkeder. Şu fıtrattaki incizab ve cezbe, bir hakikat-ı cazibedarın cezbiyledir.

Bu nükteleri bildikten sonra şu bürhan-ı enfüsî olan vicdana müracaat et. Göreceksin ki, kalb bedeninin aktarına, neşr-i hayat ettiği gibi, kalbdeki ukde-i hayatiye olan marifet-i Sâni'dir ki, istidadat-ı gayr-ı mahdude-i insaniye ile mütenasib olan âmâl ve müyul-ü müteşâibeye neşr-i hayat eder. Lezzeti içine atar ve kıymet verir ve bast ve temdid eder. İşte nokta-i istimdad.

Ve kavga ve müzahametın meydanı olan dağdağa-i hayata hücum gösteren âlemin, binlerce musibet ve müzahamelere karşı yegâne nokta-i istinad yine marifet-i Sâni'dir.

Evet her şeyi hikmet ve intizam ile işleyen bir Sâni'-i Hakîm'e itikad etmezse ve alelâmyâ kör tesadüflere havale ederse ve o beliyata karşı elindeki kudretin adem-i kifayetini düşünse, ister istemez tevahhuş, dehşet, telaş, havftan mürekkeb bir halet-i cehennemnûmun ve ciğersikâfe düşecektir. O ise eşref ve ahsen-i mahlukat olan ruh-u

¹ Rahman ve Rahîm olan Allah'ın adıyla.

insaniyetin her şeyden ziyade perişan olduğunu istilzam eder. O ise, intizam-ı kâmil-i kâinattaki nizam-ı ekmele zıd oluyor. Şu nokta-i istimdad ve nokta-i istinad ile bu derece nizam-ı âlemde hüküm-fermalık, hakikat-ı nefs-ül emriyenin hâssa-i münhasırası olduğu için, her vicdanda iki pencere olan şu iki noktadan Sâni'-i Zülcelal marifetini kalb-i beşere daima tecelli ettiriyor. Akıl gözünü kapasa da, vicdanın gözü daima açıktır. (Mesnevi-i Nuriye, Yeni Asya Neşriyat, Eylül-2024, s. 275-277)

Hattâ hadsiz aczinde ve nihayetsiz zaafında, hadsiz a'dâsına karşı bir nokta-i istinad aramakla, vicdan daima Vâcibü'l-Vücuda bakar. Hem nihayetsiz fakrında, nihayetsiz hâcâtı içinde, nihayetsiz maksatlara karşı bir nokta-i istimdad aramaya mecbur olduğundan, vicdan daima o noktadan bir Ganiyy-i Rahîmin dergâhına dayanır. Dua ile el açar. Demek her vicdanda şu nokta-i istinad ve nokta-i istimdad cihetinde iki küçük pencere, Kadîr-i Rahîmin bârgâh-ı rahmetine açılır, her vakit onunla bakabilir.

(Sözler, Yeni Asya Neşriyat, Eylül-2024, s. 769)

Vicdanın anasır-ı erbaası ve ruhun dört havassı olan irade, zihin, his, latife-i rabbaniye; her birinin bir gayetü'l gâyatı var. İradenin ibadetullahtır. Zihninin marifetullahtır. Hissin muhabbetullahtır. Latifenin müşahedetullahtır. Takva denilen İbadet-i kâmile dördünü tazammun eder.

(Eski Said Dönemi Eserleri-Şuâât, Yeni Asya Neşriyat, Ocak-2025, s. 450)

سُبْحَانَكَ لَا عِلْمَ لَنَا إِلَّا مَا عَلَّمْتَنَا إِنَّكَ أَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ²

وَأَخِرُ دَعْوَاهُمْ أَنْ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ³

² Seni her türlü noksandan tenzih ederiz. Senin bize öğrettiğinden başka bizim hiçbir bilgimiz yoktur. Sen herşeyi hakkıyla bilir, her işi hikmetle yaparsın (Bakara Suresi: 32.)

³ Duaları şu sözlerle sona erer: “Ezelden ebede kadar her türlü hamd ve övgü, şükür ve minnet, Âlemlerin Rabbi olan Allah’a mahsustur” (Yunus Suresi: 10.)